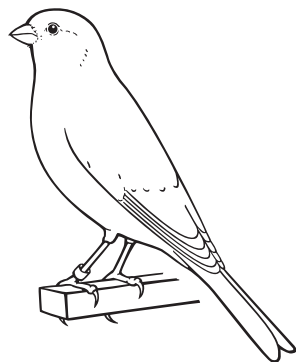

Skupina C.O.M.: H
Zpracoval: Lubomír Veselý a Mojmír Brázdil
Vydání: 2010

Standard kříženců

Chov kříženců má v naší zemi dlouholetou tradici, avšak poslední roky tato odbornost stagnuje. To přešlapování na místě má zajisté na svědomí i ten fakt, že pěnkavoví ptáci u nás spadají pod odbor životního prostředí a tedy mohou být chováni jen evidovaní jedinci a každý chovatel musí mít výjimku ze zákona pro takový chov. Pokud vezmeme chov kříženců celoevropským pohledem tak tato odbornost zdaleka ještě neřekla poslední slovo a dalo by se bez nadsázky říci, že vznikem nových mutací u pěnkavovitých ptáků se otvírá neomezeně možnost jak získat velmi atraktivní a namnohdy i ojedinělé jedince, kteří upoutají svou vizáží pozornost i laikům, kteří navštíví zahraniční výstavu.

Úvod

Cílem chovu kříženců je obvykle spojením druhově různých partnerů odchovat neobvyklého, často dosud neznámého ptáka s předpokladem dosáhnout jistého součtu pozitivních vlastností obou rodičů na odchovaném jedinci. Důraz je přitom kladen na atraktivnost výsledku. Platí-li v celém chovatelství, že je provozováno člověkem pro radost, v případě chovu kříženců tahle filosofie pak platí dvojnásobně.

Pravidla pro uznání křížence vyžadují křížení mezidruhové. Nestačí a ani není žádoucí křížení různých geografických ras nebo plemen.

Kříženci jsou obvykle rozdělováni na různé skupiny. Existují nebo jsou občas odchováni kříženci drobných exotů. K tomuto křížení však dochází dost zřídka a obvykle není záměrně plánované. Křížence této skupiny lze běžně vystavovat ale jejich obliba nikdy nedosahuje popularity skupiny kříženců, kdy jsou rodiče z řad pěnkavovitých ptáků. Posuzování prve zmíněných přísluší odborníkům s kvalifikací pro posuzování drobných exotů. Naopak v druhém případě je motivace křížení jednoznačně žádoucí. Cílem pak je dosáhnout co nejatraktivnějších a mnohdy až k absurdnosti se přibližujícím výsledkům. Nelze rozhodně přehlédnout, že jde celoevropsky o jednu z nejpoblázněnějších a nejpřitažlivějších chovatelských disciplín. Kříží se pěnkavoví ptáci (včetně kanára) mezi sebou. Není podstatné, zda je případně některý partner nebo i oba tzv. exotického původu nebo příslušníkem evropské fauny. Pro úplnost je třeba zmínit ještě nežádoucnost kříženců mezi exotickými holuby, hrdličkami. Rovněž křížení papoušků je obecně přijímáno jako nepřínosné a nežádoucí. Proto se tito kříženci i kdyby byli atraktivní a pohlední neposuzují.

Charakteristika

Kříženec je výsledkem spojení dvou jedinců různých druhů ptáků. Protože oba rodiče předdávají většinu svých vlastností na potomstvo tzv. intermediárně (tj. vlastnosti se vzájemně promíchají), mají kříženci od každého z rodičů zděděny některé charakteristické znaky v oslabené podobě, podle nichž však jejich původ lze poznat. Podíl znaků obou rodičů nemusí být vždy rovnoměrný, znaky jednoho z rodičů mohou převažovat ale i znaky druhého partnera musí zůstat na kříženci patrné. Který z rodičů byl otec a který matka lze s jistotou určit jen u potomstva, které dědilo dominantní a pohlavně vázanou vlastnost jednoho z rodičů. U ostatních to obvykle není vůbec možné a zde se respektuje informace chovatele. Za klasické charakterní znaky u nejčastějších kříženců jsou považovány tzv. maska a křídelní zrcátka stehlíka, černá čepička čížka, kuželovitý zobák zvonohlíka, křídelní zrcátko zvonka atd. Protože ale v chovu kříženců dochází k jisté variabilitě a nejednosti výsledků, dochází i k potlačení zmíněných znaků a skutečná identifikace rodičů by byla spíše hádáním, je stanoveno, že kříženec je určen chovatelem a označen ještě před posuzováním popisem na přední straně klece. Uvádí se název samce na prvním místě a samičky na místě druhém. Stehlík x kanár znamená, že otec byl stehlík a matkou kanářice. Kanár x čížek znamená, že

otcem byl kanár a matkou čížek. Zvonohlík × kanár × kanár znamená, že otcem byl kříženec zvonohlíka s kanářicí a matkou zase kanářice. Navzdory tomu, že původ křížence označený chovatelem se bere za směrodatný, je podmínkou úspěchu křížence, aby znaky obou uvedených rodičů byly pokud ne vysloveně zjevné, pak alespoň nesporně znatelné.

Rozdělení kříženců podle rodičů je velmi obtížné a diskutabilní. Tradičně je jako rodičovských partnerů pro chov kříženců používáno barevných kanárů, (někdy i postavových) a škála těchto je dnes už velmi rozsáhlá. Navíc jednotlivé barvy nebo mutace kanára se neliší jen vzhledem ale i svou genetickou dědičností. Ale tatáž situace je i mezi protějšky kanárů, kde už dávno je většina druhů chována v barevných mutacích. Právě tyto nové mutace přinášejí v současné době řadu nových možností a atraktivních výsledků. Při chovu kříženců se pak vlastnosti barevných mutací dědí v konkrétních genetických závislostech a vlastně není už třeba ani tak podstatné, zda se jedná o křížence dvou pěnkavovitých druhů mezi sebou (tzv. mezidruhového) nebo křížence pěnkavovitého druhu s kanářicí nebo s kanářím samcem. Nicméně dělení kříženců na dvě skupiny, tedy divokého druhu s kanárem a dvou divokých druhů mezi sebou je tradiční a je přinejmenším kvůli přehlednosti respektováno.

Na místě je pak ještě pochopitelně respektovat rozdělení do tříd podle mezinárodního standardu, kde samozřejmě jsou taky zohledňovány druhy nebo skupiny druhů v jistých ohledech si podobné.

Barvy kříženců

Křížence divokých druhů se žlutou základní barvou (lipochromem) není vhodné křížit s ptáky, kteří mají červený lipochrom. Bez ohledu zda jde o křížence mezidruhové či křížence s kanárem. Mezi nejčastěji uváděné zástupce druhů se žlutou základní barvou patří, zvoňek zelený, zvonohlík zahradní, čížek lesní. Červenou základní barvu nebo lipochrom kromě kanára mají vedle hýla obecného další vesměs exotičtí hýlové rodu *Carpodacus*, konopka obecná, všechny čečetky a křivky. Při takovém páření dochází z genetického pohledu k vzájemnému promíchání obou zmíněných lipochromů podle intermediární dědičnosti a výsledný lipochrom potom není ani žlutý ani červený. Dokonce jej nelze dost dobře vylepšit ani barvivy používanými v praxi chovu červených kanárů, výsledný odstín stále zůstává spíše narezivělé barvy než červený. Nepůsobí to líbivým dojmem a to je hlavní důvod nežádoucnosti takového postupu. Výjimkou jsou v tomto ohledu křivky, které mají u samičího pohlaví anebo v šatě mládí převažující zelenou barvu, která se postupně mění v červenou. Červená se pochopitelně upřednostňuje i u eventuelních kříženců. Poněkud bizarní tělesné proporce tohoto ptáka činí všechny křížence po křivce atraktivními, tudíž výjimečnost nebo vzácnost prakticky jakéhokoliv z těchto kříženců v podstatě překrývá i případné prohřešky proti standardním zvyklostem.

Nomenklatura výstavních tříd a skupin kříženců

Sekce H – Kříženci

Vystavovat lze jednoleté a dvouleté kroužkované ptáky. Jeden chovatel může vystavit maximálně 5 jedinců v téže výstavní třídě. Počet vystavovaných kolekcí omezen není. Kříženci strakatí nemají určenu výstavní třídu.

Výstavní třídy		Kříženci
1	Kolekce	Kříženci klasických barev – kanára tmavého melaninu × evropská fauna normálního zbarvení a totéž naopak (záměna pohlaví partnerů)
2	Jednotlivci	
3	Kolekce	Kříženci klasických barev – kanára tmavého melaninu × exot normálního zbarvení a totéž naopak
4	Jednotlivci	
5	Kolekce	Kříženci v mutačních barvách – kanára × evropská fauna a naopak
6	Jednotlivci	
7	Kolekce	Kříženci v mutačních barvách – kanára × exot a naopak
8	Jednotlivci	
9	Kolekce	Kříženci klasických barev – exot × exot
10	Jednotlivci	
11	Kolekce	Kříženci v mutačních barvách – exot × exot
12	Jednotlivci	
13	Kolekce	Kříženci klasických barev – evropská fauna × evropská fauna
14	Jednotlivci	
15	Kolekce	Kříženci v mutačních barvách – evropská fauna × evropská fauna
16	Jednotlivci	
17	Kolekce	Kříženci klasických barev – evropská fauna × exot a naopak
18	Jednotlivci	
19	Kolekce	Kříženci v mutačních barvách – evropská fauna × exot a naopak
20	Jednotlivci	

Poznámka:

Výstavní třídy podle situace lze co do počtu v našich podmínkách upravit (slučovat) podle konkrétní situace. Poslední SŠ v italské Piacenze naopak stanovil dvojnásobek výstavních tříd rozdělením eurofauny na křížence křivky a hýla, carduelidů a ostatních evropských. Navíc potom byla přidány ještě třídy kolekcí i jednotlivců strakatých, do nichž mohli být přihlášení strakatí ptáci všech výše uvedených skupin.

Pravidla pro posuzování kříženců

Vystavují a posuzují se jednotlivci i kolekce. Platí stejné zásady jako u jiných druhů, tedy 4,0 nebo 0,4 anebo 2,2. Samičky ovšem až na výjimky (např. po mutačním otci) jsou zpravidla méně vybarveny a tudíž se nevyrovňají svým samčím protějškům. Skupina 2,2 je upřednostňována třeba v případě ptáků chocholatých. (Samozřejmě, když ta kombinace chocholatých nebo hladkých je nějakým způsobem symetrická). Vystavování kříženců v kolekcích je vnímáno zpravidla už jako presentace vyšší úrovně chovatelských snah a schopnosti.

Posuzování kříženců by mělo probíhat za standardních podmínek jako u ostatních skupin bodovaných ptáků. Pokud to není možné, pak je třeba aby byly dodrženy totožné podmínky (včetně osvětlení) pro všechny posuzované ptáky. Výstavní klece se používají shodného typu jako pro barevné kanáry.

S ohledem na rozmanitost možných exponátů v kategorii kříženců je stále vžitá praxe posuzování podle bodovací stupnice, které je nejpřesnější a vlastně informuje chovatele (majitele) o konkrétních nedostacích a chybách posuzovaného ptáka. Tím není samozřejmě vyloučena ani možnost za jistých okolností (např. jiná specializace posuzovatele na místních výstavách menšího rozsahu) provést posouzení tzv. predikátem, ale i tehdy by měl být schopen posuzovatel případně takový predikát dodatečně doplnit bodově. Způsob praktikovaný např. na výstavách andulek, kdy je posuzování prováděno formou jakési soutěže a v jedné výstavní třídě se posuzuje maximálně 7 ptáků, z nichž vítěz postupuje do soutěže skupin a dále potom vítězové skupin soutěží o vítěze výstavy, byť je pro tuto nebo i další skupiny ptáků zaběhlý, v praxi hodnocení kříženců není možno aplikovat. Je na místě podotknout, že přínosnost zmíněného systému hodnocení výstavních andulek je třeba vnímat s ohledem na vysoké počty stejného druhu soutěžících ptáků.

Jak bylo v úvodu zmíněno, je nežádoucí křížit příslušníky geografických ras (poddruhy) téhož druhu. U nich nelze nikdy dosáhnout nic výjimečného, proto takoví kříženci jsou nežádoucí a jako takový nejsou posuzováni.

Problém obtížné identity kříženců je řešen už ve stadiu posuzování a jak i toto už bylo zmíněno, podle chovatelem sdělených informací je ještě před posuzováním klec s názvem křížence, (přesněji tedy jeho rodičů) označena pořadatelem výstavy.

Převod na predikát

90 a více bodů	výborný	V
85 až 89 bodů	velmi dobrý	VD
80 až 84 bodů	dobry	D
75 až 79 bodů	uspokojivý	U
méně než 74 bodů	neuspokojivý	NU

Vady u kříženců

PŘÍPUSTNÉ VADY

Jsou vyjádřeny srážkou bodů jednak podle rozsahu vady a podle jednotlivých stanovených pozic bodovací stupnice. Posuzovatel do jisté míry musí při posuzování křížence hodnotit nebo zohledňovat požadované vlastnosti obou rodičovských druhů na každém jedinci. Není účelem a ani to není dost dobře možné na tomto místě vyjmenovat nekonečnou škálu pozic a údajů všech potenciálně možných partnerů křížení. Samozřejmostí je, že kvalifikace posuzovatele musí být v odbornosti především barevných kanárů a evropských ptáků i jejich exotických příbuzných druhů.

NEPŘÍPUSTNÉ VADY

Ptáci s nepřipustnými vadami jsou prakticky z výstavy vyřazeni, protože však jsou řádně přihlášení a uvedeni třeba v katalogu, děje se to vyznačením písmeny NU (neuspokojivý) nebo OB (odmítnuto bodovat) na bodovací lístek.

Jsou to tyto vady:

- ptáci zjevně nemocní, (vápenka, průjem, defektní držení těla, pospávání, deformace zobáku nebo drápků, absence částí těla) poranění
- ptáci s chybějícími ocasionálními pery nebo letkami
- ptáci silně rozpeřeni nebo špatně opeření
- ptáci silně nervózní nebo jinak výrazně neschopní zaujmout požadovaný výstavní postoj a výstavní kondici
- chybné zařazení do výstavní třídy

Bodové hodnocení a popis posuzovaných pozic

U každé pozice musí být stržen minimálně 1 bod.

Bodovací stupnice pro křížence

I.	Barva a kresba	50 bodů
II.	Opeření	15 bodů
III.	Postava	10 bodů
IV.	Postoj	10 bodů
V.	Kondice	15 bodů
	Celkem	100 bodů

Za soulad kolekce ve všech případech se uděluje 0 až + 6 bodů.

BARVA

Vychází se od základní barvy (lipochromu). Ta musí být pravidelná a jednotná bez přerušení a nežádoucích odchylností v tónu lipochromové barvy. Spolu s tmavými melaniny vytváří viditelnou kresbu, u níž je žádoucí, aby se přibližovala kresbě divokých rodičů. Je však normální, že kresba kříženců oproti rodičům není tak výrazná, obzvláště pak u samiček. Je třeba brát případně v úvahu i rozdílnost opeření zděděnou v jiné podobě po kanárech – struktura v opeření A nebo B.

Strakatost kříženců kresbu i celkový dojem narušuje. Je však velmi neobvyklá a atraktivní, proto je přijímána jako pozitivní (nebo aspoň není odsuzována negativně), i když není třeba stoprocentně symetrická. Symetricky strakatí kříženci jsou považováni za velmi vzácné a dnes na rozdíl od minulosti už i za líbivé. Celkový dojem jejich vzezření a kresby je zpravidla důvodem – že se stávají kandidáty na příznivé umístění.

OPEŘENÍ

Nepoškozené, přilehlé. Rovněž faktory A nebo B, charakterizující právě strukturu peří, pokud je rodičovským partnerem kanár, se v téhle pozici mohou rozlišně projevit. Chocholku křížence, coby geneticky dominantní znak je třeba posuzovat stejně přísně jako v případě kanára.

POSTAVA

Může být např. v případě robustnějších partnerů, (hýl obecný × kanár Norwich nebo naopak silnější, naopak třeba v případě křížence čížka se stehlíkem musí být zase přiměřená rodičům, jak jsou známi z přírody. I tučný pták v důsledku překrmování může být odlišitelný a z pozice postavy tudíž vzdalující se ideálu. Postava musí působit harmonicky co do poměru velikosti jednotlivých částí těla, typické propozice rodičovských partnerů více či méně mohou být patrné, bez zalomenin na těle křížence, nepravidelností nebo jiných disproporcí a celkově musí vlastně být někde blízko průměru postav obou rodičů.

POSTOJ

Podobně jako postava je i postoj z velké části děděn intermediárně (tedy od obou rodičů zpoloviny). Jiný postoj má např. čížek a zase jiný vedle něj konopka, kterou vídáváme zpravidla v pozici výrazně vzpřímenější. Ale i další druhy se vzájemně v této pozici výrazně liší, nemluvě vůbec

pak případně o některých plemenech postavových kanárů, kteří rovněž mohou být partnery při křížení. Velmi proto záleží na praxi a fundovanosti posuzovatele, který znalosti o rodičích musí mít. V této pozici je přihlíženo nebo posuzováno i přizpůsobení ptáka ve výstavní kleci, samozřejmě že s ohledem na jeho standartní nebo typické chování a temperament. Na tomto však pták nemůže v této pozici body získat, pouze ztratit. Tím je míněno, že pták, který ze strachu či stresu se bojí sednout na bidélko a rádně se předvést, znemožňuje hodnocení postoje.

KONDICE

Je především návyk jedince na výstavní klec, (nejde však o vysloveně záměnu s předchozím odkazem na totéž v pozici Postoj. V ideálním případě je splněna, je-li pták krotký, neleká se pohybu kolem klece, pohybuje se a chová nenuceně, přijímá potravu nebo vyzpěvuje i když je pozorován. Pták vyzařuje přirozeným temperamentem a zdravím. Opakem je, když působí vystresovaným dojmem a sedá jen na dno klece nebo poletuje, plaší se a usedá na dráty přední stěny místo na bidélka. Zde se bere v úvahu také harmonie a soulad jednotlivých pozic a celkový dojem.

Stejně jako celkový dojem, i obtížnost chovu jsou někdy ve standartech kříženců uváděny pro posuzování jako samostatné pozice. Protože se zpravidla jedná o pozitivní atributy, jsou posuzovatelem zahrnuty rovněž v pozici kondice. Je samozřejmě vhodné citlivě rozlišovat, ne vždy bude obtížný odchov klasifikován stejně, vždy záleží na atraktivnosti výsledku. I když náročnost či obtížnost odchovu zvonka se samičkou pěnkavy bude asi hodně podobná jako v případě otce stehlíka rovněž se samičkou pěnkavy, je skoro jisté, že potomek stehlíka bude vizuálně mnohem atraktivnější a jeho bodový podíl za obtížný a neobvyklý odchov s ohledem na celkový dojem může být vyšší. Podobné situace mohou nastat u všech kříženců křivky nebo našeho hýla.

KOLEKCE A JEJÍ SOULAD

V případě kříženců pochopitelně jako u všech ostatních druhů při posuzování kolekcí platí pravidlo, podle něž se stejným způsobem přidělí max. 6 bodů za soulad celé kolekce. Ale více než u kteréhokoliv druhu zde platí, že ta kolekce musí být skutečně kolekcí a soulad musí být zjevný tzv. na první pohled i běžnému laikovi. U kanárů či jiných druhů je toto limitováno formulací, že kolekci tvoří ptáci jednoho barevného rázu. Přestože v nomenklatuře kříženců takový výraz není obvyklý, platí zde totéž. Nelze např. do kolekce přihlásit křížence zvonka s kanárem, z nichž každý by po kanářím předkovi měl zděděnou jinou základní barvu, byť by při individuálním posuzování tyto ptáci mohli být na dobré úrovni.